

her ikke Motiv for den berettigede til at begrænse sig; han lider først Skaar i sit Herredømme, naar den stiftede Ret aktuelt udøves.“ Og med Hensyn til Erstatningsspørgsmaalet siger han følgende: „Der søges et Værdiudtryk for den Interesse, Ejeren vilde have i den uforstyrrede Nydelse af de paa-gældende Beføjelser; og dette findes i Ejendommens Værdinedgang som Følge af Servitutens Bestaaen.“ Det er selvfølgelig en meget væsentlig Interesse for Ejeren af privat Grund, at han er Herre over, hvem der maa opholde sig paa denne Grund. Han er selv berettiget til at opholde sig paa den og ligeledes de Mennesker, som han giver Tilladelse dertil, medmindre der, som sagt, udfra Synspunktet: Begrænsninger i Ejendomsrettens Begreb er givet offentlige Autoriteter Ret til at opholde sig dér. Men bortset herfra er den private Ejer — det er en væsentlig Følge af Ejendomsrettens Indhold — selv Herre over, hvem der maa færdes og opholde sig paa hans Ejendom. Naar en Gaard bliver solgt til en anden Gaard, og den, der sælger, vil forbeholde sig en Færdselsret, en Servitutret, saa er det klart, at det forringer Ejendommens Værdi, og navnlig hvis det er en meget udvidet Færdselsret, saa det ikke blot er for ham selv eller for bestemte Personer, men for et saa omfattende Begreb som Almenheden, Færdselsretten skal gælde. Men det samme maa selvfølgelig gælde her, naar det er det offentlige, der vil tiltvinge sig en Servitut paa privat Grund, Skov eller Strand. Med Hensyn til Erstatningsspørgsmaalet siger Dr. Jørgensen: „Vægten vil her ikke saa meget ligge paa de Beføjelser, der uddrages Ejeren, som paa den forstyrrende Indflydelse fra Retsudøvelsen, dels paa Anvendelsen af det resterende, dels paa dets Tilstand. I Sammenhæng hermed staar det, at der kan være Grund til at udsætte Vurderingen en Tid for bedre at kunne skønne over Ulemperne.“ Det er i Virkeligheden det Synspunkt, forekommer det mig, som man maa anlægge, hvor der er Tale om en saadan offentlig-retlig Servituts Paalæggelse, og en saadan Servitut har Staten, Lovgivningsmagten, selvfølgelig Lov til at paalægge. Det er Lovgivningens Sag at skønne over, om Almenvellet kræver en saadan Servituts Paalæggelse, men naar en saadan Servitut paalægges, og det sker jo i den Form, her er foreslaaet, falder det uden Tvivl ind under Grundlovens Bestemmelse om, at der skal gives Erstatning for Afstaaelsen.

Nu ved jeg meget vel, at man skal ikke stille alt for store Forventninger til Statens Loyalitet og Honnøret, naar det gælder

Erstatning, — og navnlig ikke, naar det gælder Erstatning til en Samfundsklasse, som udgør et Mindretal af Befolkningen, og som politisk, magtpolitisk, intet som helst betyder —, og naar man har set, hvorledes Ekspropriationen af Lensjorden i sin Tid er foregaaet rundt omkring, idet den Erstatning, der gaves, var 400—500 Kr. under, hvad tilsvarende Jord kostede i Handel og Vandel i det aabne Marked paa Steder med tilsvarende Beliggenhed. Naar der f. Eks fra en Gaard skal afstaaes 500 Tdr. Land Lensjord til Staten og Jordens Ekspropriationspris af det offentlige bliver sat til 700 Kr. pr. Td. Land, medens dens Værdi i Handel og Vandel er 1 100 Kr., saa bliver det 400 Kr.s Forskel, og disse 400 Kr. multipliceret med 500 bliver en lille Klat-skillings paa 200 000 Kr.! Men det tager man jo ikke saa nøje, naar det er Majoratsbesiddere, det gælder, og jeg er ogsaa forberedt paa, at selv om man i det Spørgsmaal, her er Tale om, skulde naa saa vidt, at man erkendte, at der virkelig var Tale om en Afstaaelse af ekspropriationsagtig Karakter, og at der derfor af det offentlige maatte gives Erstatning, vilde denne Erstatning blive mere eller mindre intetsigende og illusorisk; men saa var dog i det mindste Princippet anerkendt.

Et helt andet Spørgsmaal er det, som sagt, om virkelig det, der opnaas ved at paalægge en saadan Servitut, om de Goder, der derved opnaas samfundsmæssigt set, opvejer de Ulemper, som en saadan Servitut vil medføre. Jeg vil gøre et Tankeeksperiment. Kommunikationsmidlerne udvikler sig stærkere og stærkere, og By og Land rykker som Følge deraf nærmere og nærmere til hinanden. Om Søndagen er det en smal Sag for Foreninger og Selskaber at leje store Rutebiler, Omnibusser og saa paa nogle faa Minutter køre ud til de private Skove. Jeg kunde som Eksempel nævne mine egne Skoves Beliggenhed; de ligger 1½ Mil fra Skelskør, 3 Mil fra Næstved og godt 3 Mil fra Sorø og Slagelse. Paa 20 Minutter kan man fra Skelskør være i Skoven, paa 3 Kvarter fra Næstved og de andre Byer. Lad os nu sætte, at det er en 1. Maj, og at Fagforeningerne i de respektive Byer lejer Rutebiler og kommer i store Optog med deres røde Faner og syngende Internationale kørende ad Landevejen til Skoven. Dér stiger de ud, og saa foretager de en almindelig Invasion i Skoven, for de har jo Færdselsret og Opholdsret i Skoven. De planter de røde Faner og synger Internationale, og de holder Taler. Jeg formoder, at der ikke